

САНА ОЛОХ

СССР ЧУРАПЧЫГААБЫ РАЙКОМУД УОННА ҮЛЭИТТЭР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙХОЙНААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Х а н а т
1931 снл алтынны
15 күнүттэн тахсар

№ 83 (4350) 1973 снл. От мыйн 12 күнэ
ЧЭПНИЗ Смынага 2 харчы

ОТ ХОМУУРА — ҮЛЭ УДАРНАЙ ФРОНА!

ХОДУҢАБА — БАРЫ КҮҮҢҮ

Пятилетка үһүс, быһаарылыах сылым аһарыи оройуон тыатын хаһаайыстыбатын үлэиттэрэ биллэр-нестер ситиһилээх түмүктээтилэр. Аны быһылгы нурдук ураты усулуобуйалаах сайынга от хомуурун кыйаһылаахтык ытар сорук турар.

Итини сөпкө ойдуур отто от үлэтин толору бэлэмнээх көрүстэ. Субуруускай аатынан совхоз Соловьевтаабы отделинетыгар сэттэ звено ходуһаба күргүөмнээхтик үлэинэ. Хатылы, Болтожо отделинеларыгар көлө-илии звенолара, механизированнай звенолар оттоһунга тэҥэ туруннулар. Эрилик Эристин аатынан, Калинин аатынан уонна Карл Маркс аатынан көлөхтөргөтөн Нуотараба, Амаба уо.д.а. сирдэргэ барбыт звенолар күнү-дьымы баттаһан үчүгэйдик оттоон эрэллэрэ чакчы.

Ааспыт снл бу кэмгэр оройуон үрдүнэн 60 звено оттуура. Кинилэр 500 гектары оустаран, оттон 120-тин мустан, 33 тонна оту кэбиспиттэрэ. Итиннэ 698 киһи үлэлээбигэ. Оттон быһыл от ыйын бастагы декадатын түмүгүнэн

ходуһаба сыччак 33 звено кирибэ. Отчулпук ахсаана 500 киһи. Отчулпук сирбит дин 33 гектар изиннээх эрэ. Хочолорго бугул кэкилээ, кэбиһилээх от чамчыйи көрө илик.

Ити быһыл да эмэ набыллыы, тизтэйбэт буолуу таһаарылыбытын көрдөрө. Сорехтор «дыл эрдэ, Батүрүөп да ыраах» дин, от уһурун күүттэрдик туттунан кэлиилэр.

Быһыл ханна сатанарынан техника кыабын толору туһаннаахха. Ону тэҥэ, өссө сорох сирдэринэн бастатан туран, манньык дьылга көлө-илии звеноларын күүскэ туруорууахха. Кинилэр эрэ мас, талах быыстарык, дүлбалаах үрүйдэр, в.д.а. уһун сирдэри имири оттоон ылар кыахтаахтар.

Эми аһылыгы бэлэмнээһини оттоһуну кытта тэҥэ ыһтыахха наада. Бу дьыллага хаһаайыстыбалар септөөх суолта бириэх курдуктар. Ол да иһин үгүс сирдэргэ лабынтаны хомуйуу, быһыы бэйиы ыһтылаар.

От хомуура — дьолунаах общественнай сорун. Ону ситиһилээхтик толорууга ходуһаба бары бүтүүн тахсыыны тэрийнээххэ.

БОЛТОЖО ХОДУҢАЛАРЫГАР

Быһыл 32300 центнер оту оттуурга, 400 тонна сиклэни утарга уонна 500 тонна сенажы бэлэмнээх былаан тизриллинэ. Болтожолор бэйэлэрэ аталарынан, дойдуга урукку курдук тоҥа-хоро оттуур ыһах суох. Ол да буоллар бары күһү түмэн, оттоһуохха айылгах сир багытын оттоон ыларга дьэе быһаарынан хомуур үлэтигэр тэриймиттэрэ.

Кындапта от ыйын 9 күнүгэр бастагы хотууру суолун Е. С. Бубакин салайар уон икки киһилээх калотун звенотун отчултара түһэрэллэр. Кинилэр багырыын оттоомтох үрүйдэ-харыйа аһэрэриттэн саралаатылар. Оттон ыларга күстэн В. П. Седалищев И. А. Игнатьев звенота Куула Тлаттанна оттообутунан барда.

Е. Е. Попов механизированнай звенону салайар. Звено Кындал биригээдэтин ходуһаларынан, ааспыт снл хотууру таарыйан көрбөтөх сирдэриттэн, оустарылыны саралаата. Ама уһуор Куолуура учуутал В. М. Жарков салайааччылаах илиинэн оттоочу 15 киһи барда. Пенсинар, коммунист Д. В. Кривошапкин үөрэнээччилэртэн састаптаах илти звенотун баһылаан-көһүлөөн илдьэ сылдыа. Барыта уон бэйэ буолан Нуучча үрдэр оттуохтара.

Сельсовет исполкомун секретара А. Г. Слепцова үөрэнээччилэри түмэн лабыкта хомуурутар бу күнигэ тахсарга сорудах ылан турар. Лабынтаны кыстык фермаларга тута таһтаран иһэргэ саваналлар.

П. СЕДАЛИЩЕВ

СЭТТЭ ЗВЕНО ОТТУУР

Субуруускай аатынан совхоз Соловьевтаабы отделинетыгар от хомууругар балаача тэрэлииннээхтик туруннулар. Ходуһаба 84 киһилээх сэттэ звено үлэинэ.

И. В. Ефимов 10 киһилээх илиинэн звенота бастагы бурууларын туруурда. Бу дьон Ама уһуор көхтөөхтүк үлэин сылдылар. В. К. Федоров, И. Г. Собакин звенолара охсууну саралаабыттар икки-үс хонго-Пенсинар К. Е. Семеновтаах төрдүө буолан эмэ илии хотуурун тизаһаттылар. Кинилэр бастагы күннээх охсууларын отун мунньан, бугулаан эрэллэр.

А. Н. Иванов 14 киһилээх звенону салайар. Үчүгэй Бүтэй ходуһатыттан ыларга күстэн көлө охсорууан оустара сылдылар. И. Г. Захаров баһылыктаах механизированнай аһардаах звено

нора эмэ 14 отчут баар. Манна Ама уһуор Күөх Арда дин сиртэн кэсикналар үлэлээбиттэрэ түөт хонго. Бүгүн-сарсын бастагы таһаарылаах оттор турар кыаһтанымалар. Оттон Д. Д. Захаров звеноводтуур толору несаппарованнай звенота ходуһаба бу ый 9 күнүттэн кирибэ.

Үөрэнээчилэр обургу отчулара звеноларга сыһарылынылар. Соловьев адыс кылаастаах оскуоланын директора Н. Е. Макаров үөрэнээччилэри мунньан лабыкта хомуйуутун тэрийдэ. Кинилэргэ отделеие салагата автобуһу бэрэбэ. Ошон сылдан өрлөр хайыы-үйөгө 200 центнер лабынтаны бэлэмнээтилэр.

И. ЧИЧИГИНАРОВ,
совхоз рабочномун председателэ

МОСКВА, СССР НХСБ-гар СНИМОННА: оту субууттан хосылдааччылар тыа хаһаайыстыбатын сана массыналарын ныйтары билснйэлэр.

Тыа сиринээби оскуолаба улахан кыһамныы

СССР Кини Комитета уонна СССР Министрларин Совета тыа сиринээби уонсай үөрэхтээһин оскуолабанын үлэтир-усулуобууларын салгыы тупсарар дьаһаллар тустарынан боптуруоска уураабы илиинилэр.

Тыа сиринээби уонсай үөрэхтээһин оскуолаба, дэкиллэр уураахха, социальнай-экономическай уонна культурнай тутуу уобалаһыгар СССР XXIV съезинэн туруоруллубут соруктары олоххо киллэрингэ, күрөт уонна дэриэбинэ икки адыларыгар сүрүн уратылаһыылары баһылаһынга дьолунаах суолталаах. Билитин тыа сиринээби оскуолабрга 22 мөдүйүөн озо үөрэнэр. Бу дойду бары үөрэнээччилэрин аһарын ылар. Тыа сирин иччатын үөрэтингэ уонна коммунистическайды итингэ, илиини общественнай-туһалаах үлэбэ активнайдык кытыһарыыга бөлөмнөөһүнүгэ баай опыт мунньулуна.

Ону кытта сэрэ, дэкиллэр уураахха салгыы, тыа сиритэр оскуолаба үөрэтини тэрийи ботчуунаах итөөстөрлөб. Тыа сиринээби уонсай үөрэхтээһин оскуолабанын сорох өтүгэр үөрэтэр-нигар үлэ таһаах биллини көрдөбүлэртэн хаалар.

СССР Кини Комитета, СССР Министрларин Совета-партиянай уонна советскай органныр итээнэ көрүөт үөрэтирини уонна тыа хаһаайыстыбатын органныр чүгэстаабы сыларга тыа сиритэр оскуолаба үөрэтини салгыы сайыннарыыга, оскуолаб үөрэтэр-материальнай баһаларын бэргэртүүгэ, оскуолабаны квалификациялаах педагогическай кадрдарынан хааччыйыага, тыа сиринээби үөрэнээччи иччатын үөрэтин, итингэ таһаары үрдэтингэ быһаччы дьаһаллары олоххо киллэрэргэ эбөөһинэстээтилэр. Хас бирдин сөүсөкка гонна бөдөн колхозка, биарабыта курдук, орто уонсай үөрэхтээһин оскуолаба баар буолара наадалаарынан аарыллына.

1974—1980 сылларга тосударственнай капиталнай ууруулар уоттарыгар 7,25 мөдүйүөн өрө үөрөнөр сана уонсай үөрэхтээһин оскуолабанын, үөрэнээччилэргэ 772 тыһыынча мистэлээх

интернаттары уонна тыа сиринээби оскуолаб үчүуталларыгар 6 мөдүйүөн 420 тыһыынча кв. метр наһаах олорор дьыалары тутан туһага киллэрэргэ сөүсөкка бигэрэтилиннилэр. Ону тэҥэ оскуолабаны, учууталлар олорор дьыаларын инициативалаахтык тутууну салгыы сайыннарыыны көрүлүүр дьаһаллар бөлөмтөннүлэр.

Союзнай республикалар Министрларин Советтарыгар, туһалаах министерстволар уонна ведомстволар кыттыһарынан көрөн туран, маршрутнай автобустары, күрөт таһынаагы уонна олохтоох поестары, өрүс судиһары, огу тэҥэ колхозтар, совхозтар, леспроекттар итиннэ атын предприятиялар, тэриктэлэр өрөдүрү тизэргэ аһаан өгөһүлүүбүт транспордарыан туһанан тыа сиритэр уонсай үөрэхтээһин оскуолабанын үөрэнээччилэрин бастайаһыадык оскуолабрга бөсхө тизэһи надылларын, үөрэ-көнигиттан дьыаларыгар тиздэлээрин хааччыйарга этилиһи. Совхозтарга биэрэргэ уонна колхозтарга атыылыарга 1974 сылга 3 тыһыынча, 1975 сылга 3,5 тыһыынча, оттон 1976—1980 сылларга сыллата 5-тиэ тыһыынча пассажирскай автобустары аһыргэ бөлөмтөнэр.

Уураахха тыа сиринээби оскуолаб үөрэнээччилэрин үлэбэ үөрэтини тупсарыага дьаһаллар көрүлүнүлэр. 1974—1980 сылларга эби 10 тыһыынча тыа сиринээби орто уонсай үөрэхтээһин оскуолабартыгар аэтоделоба эбөтэр трактордарга, комбайнарда, атын да тыа хаһаайыстыбатын массыналарыгар үлэтиргэ үөрэтин киллэриилэр. Оскуолабрга үөрэтэргэ туһанарга автомобильлары, трактордары, атын тыа хаһаайыстыбатын техника-тын биэрин итиннэ олору биспакка саванан солбуйан иһин көрүлүнэ.

Тыа сиринээби бары оскуолабаны квалификациялаах педагогическай кадрдарынан хааччылыага, тыа сиринээби оскуола тус уратытын учуоттаан туран кинилэри бөлөмнөөһин таһымын үрдэтингэ эби дьаһаллар өгөһүлүүн олоххо киллэрилинэхтэрэ (ССТА).

Истинг бырааттыы көрсүһүү

МОСКВА (ССТА). От ыйын 9 күнүгэр советскай столица СССР КК, СССР правительствотын ыһарылырынан официальнойдык дөрөдүө ылдыһтык кэлбит героическай Вьетнам поруун ыһыһыт дьолун — Вьетнам Үлэиттэрини партиятын уонна ВДР правительствотын делегацияларын итингик, истингик көүстэ. Делегацияны ВУП КК Бастагы секретара Ле Зуан уонна ВУП КК Политбюротун чилинээ.

лааччы-хомуулааччы. Бу массыына өгөрүмтүөтэ — чэаска 7 тонна. Бункерын нислэти — 13 кубическай метр. Кинини тракторист үлэлэтэр «Сызраньсельмашка» өгөһүлүннэ уонна бу плитеткаба таһаарыһлар массыыналар системаларыгар киллэрилиннэ.

ССТА фотохрониката.

ВДР правительствотын премьер-министро Фаи Ван Донг баһылыналлар.

Внуково аэропордугар делегацияны таһаарыстар Л. И. Брежнев, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. И. Косыгин, Н. В. Подгорнай, К. В. Капустин уо.д.а. көрүстүлэр.

Үлэтин түмүктээтэ

МОСКВА (ССТА). От ыйын 9 күнүгэр эйири таһылар күөстөр Аан дойдутаагы конгрестарын ыһырыыга иккис Аан дойдутаагы консультативнай көрсүһүү үлэтин түмүктээтэ. Кини кыттылаахтара деловойдук, улахан интэригээхтик конгресты бэлдээһингэ уонна ыһыага сардар үлэлэр чопчу көрүннэрин, ыһааларын дьүүлэстиилэр.

Көрсүһүү кыттылаахтара конгрестка салгыы бөлөмнөһин былаанын ыһаһылар.

ПОЛИТИНФОРМАТОРДАРГА, АГИТАТОРДАРГА КӨМӨ

ОБЩЕСТВЕННАЯ СУОҺУ КЫСТЫГЫН УОННА СЫЛ БАСТАКЫ АҢАРЫН ТҮМҮКТЭРЭ

Общественная суоҺу ааспыт кыстыгы урдук тэрэһинээхтик уонна ситиһинээхтик түмүктүүр иттиһэ интэлекка үһүс, быһаарылаах сылын сэрүктөрүн олоххо кыһаларыттан сыл бастакы аҥарынаары былааннары толорор иһин оройуон колхозтарын, совхозун сапалтаара, партийнай, профсоюзнай тэрилтэлэр, индустриальтэр Советтара политическай-массабай үлэни, социалистическай куоталаһыны инээнник ыттан, тэрийэр үлэни күүһүрдэн, сорох үчүгэй түмүктэри ситистилэр.

Кыстык түмүктүн оройуон үрдүнэн былаан үүтү валовой маһынна 118,6 бырыһыан, бирдин фуражнай ынахтан маһынна 101,7 бырыһыан, государство үүтү атылааһынна 135,7 бырыһыан, эти атылааһынна 154 бырыһыан толорулуунулар. Ыччат суоҺуну улаатыннарары ортотунан 77,6 килограмма тиэрдиһэн, ылымаллыбыт эбэхтэлиһтибэ 2,1 килограммынан, оттон республикатаабы усулуобуйа 5,6 килограммынан аһарылыһа.

Итиһэр түмүктэригэр быһылгы сыл бастакы аҥарыгар ааспыт сыл туһааныах көмө кытта тэһнээтэххэ үлэ сорох сүрүн көрүһнэригэр хаачыстыба өттүнэн көрдөрүүлэр балаҕаа тупсарылыһылар. Ол курдук валовойуан 4878 центнер үүт ордук маһына, бир ынахтан үүтү маһын 38 килограммынан үрдэттиһинэ, государство 3624 центнер үүт, 499 центнер эт уонна 722,5 тыһыанча солкуобайдаах түүлөөх ордук атылаһына. Бөдөҕүлэх суоҺу ахсаана 880 төбө эбэхтэ. СуоҺу туһата суох олуктаах бөдөҕүлэх суоҺу 213 төбөнөн, сылгыга 85 төбөнөн ачатылыһына. Оттон кыстык устата былаанна таһынан валовойуан 7563 центнер үүт маһына.

БАСТЫҢ ХАҢААЙЫСТЫБАЛАР СИТИҢИЛЭРЭ

СуоҺуттан ымаалар бородууксуяны үрдэтигэ социалистическай куоталаһыны инээнник тэһиттэн, сорох хаһаайыстыбалар үчүгэй түмүктэрдэннэлэр. Кыстык ыларыгар үүтү валовой маһын сүрүдүрүмүр Эрлик Эрстиин аатынан колхоз 130,1 бырыһыан, Субуруускай аатынан совхоз 117,7 бырыһыан, Калинин аатынан колхоз 111,3 бырыһыан толордулар. Быһылгы сыл аҥардаах сүрүдүрүмүр үүтү валовой маһынна Эрлик Эрстиин аатынан колхоз 126,5 бырыһыан толорон, ааспыт сыл туһааннаах көмүһүр 2865 центнеринэн, Калинин аатынан колхоз 110 бырыһыан толорон, ааспыт сылтан 884 центнеринэн, совхоз 111,1 бырыһыан толорон, ааспыт сылтан 1123 центнеринэн үрдэттиһэр.

Кыстык устата оройуон хаһаайыстыбаларыттан сөвхөх Эрлик Эрстиин аатынан колхоз бирдин ынахтан үүтү маһын сүрүдүрүмүр 120,8 бырыһыан толордо уонна ааспыт сыл туһааннаах көмүһүр 174 килограммынан үрдэттиһэр. Сыл бастакы аҥарыгар бирдин ынахтан үүтү маһын сүрүдүрүмүр 118,1 бырыһыан толордо, өнөн ааспыт сылтан 155 килограммынан үрдэттиһэр. Сыл аҥардаах былаанна, эбии сүрүдүрүмүр кыһаларын туһунан, государство үүтү атылааһынна 149,2 бырыһыан, эти атылааһынна 153 бырыһыан толорон, ааспыт сыл туһааннаах көмүһүр 2586 центнеринэн эбэх үүтү, 192 центнеринэн эбэх эти атылааһына. Итинэн бу колхоз суоҺуттан ымаалар бородууксуяны үрдэтигэ уонна государство атылааһынна атын хаһаайыстыбалартан ойучу үрдүк көрдөрүүлэрдэннэлэр.

Үүтү валовой маһын төбүс ылар сүрүдүрүмүр Калинин аатынан колхоз 111,3 бырыһыан, совхоз 117,7 бырыһыан толордулар. Бу хаһаайыстыбалар үүтү маһын сыл аҥардаах былааннарын аһардылар уонна ааспыт сылааһар 884—1723 центнеринэн эбэх үүтү матылар. Эти государство атылааһын былаанна бары хаһаайыстыбалар толордулар.

Түүлөөх булалаһын сыл аҥардаах былаанна 169,9 бырыһыан толорулан, ааспыт сылтан 7225 солкуобайдаах эбэх түүлөөх туттарылыһына. Былааннарын Ленин аатынан колхоз 113 бырыһыан, Эрлик Эрстиин аатынан колхоз 229,5 бырыһыан уонна совхоз 211,4 бырыһыан толороннор, оройуон көрдөрүүтүн улаханник тупсардылар.

Хаһаайыстыбалар социалистическай куоталаһыларыгар үүтү маһыны үрдэтигэ Эрлик Эрстиин аатынан колхоз уонна ыччат суоҺуну толорбутон ыттиһэ сөвхөх үчүгэй көрдөрүүлэри ситистилэр итинэн оройуонга биллэр хаһаайыстыбалар.

Социалистическай куоталаһын оройуоннаабы усулуобуйатын кыстыкка Эрлик Эрстиин аатынан, Ленин аатынан колхозтар уонна совхоз толордулар. Оттон сыл аҥарынаабы түмүктүн оройуоннаабы усулуобуйаны Эрлик Эрстиин аатынан, Калинин аатынан колхозтар уонна совхоз толордулар.

Кыстык көмүгэр ыччат суоҺуну төбөһүтүүгэ республикатаабы куоталаһын усулуобуйатын 127 килограмма, А. В. Дюроу-оройуон хаһаайыстыбаларыттан совхоз толордо. Бу хаһаайыстыба бирдин ыччат суоҺу улаатыннарары ортотунан 90,6 килограмма тиэрдиһэн, усулуобуйаны 5,6 килограммынан аһарда.

БАСТЫҢ ОТДЕЛЕНИЕЛАР, УЧААСТАНТАР КӨРДӨРҮҮЛЭРЭ

Үүтү маһыны үрдэтигэ хаһаайыстыбалар үгүс отделение-лара, учаастантара, бирингэдэлэр ситиһинээхтик үлэлэттэлэр. Эрлик Эрстиин аатынан колхоз бары учаастактара үүтү маһын сыл аҥардаах былааннарын лап-ла аһардылар. Совхоз Соловьев-таабы, Сылгытаабы, Кытаһаах-таабы отделениелара валовой үүт маһын сүрүдүрүмүр эмиэ аһардылар. Бирдин ынахтан үүтү маһын сүрүдүрүмүр сыл аҥарын түмүктүн Эрлик Эрстиин аатынан колхоз Хопторотоу учаастага 124 килограммынан, Хадаардаа-учаастага 249 килограммынан, Хайхасмытаабы учаастага 115 килограммынан, Чакырдаабы учаастага 124 килограммынан аһардылар. Совхозтан итинник көрдөрүүлэри Болтонотоу, Соловьевтаабы, Кытаһаахтаабы отделениелар ситистилэр.

Государствова эти, үүтү атылааһын сыл аҥардаах былаанна Эрлик Эрстиин аатынан, Ленин аатынан колхозтар уонна сөвхөх бары учаастактара, отделениелара аһара толордулар.

Отделениелар, учаастактар, бирингэдэлэр куоталаһылары оройуоннаабы усулуобуйатын кыстык төбүс ытти түмүктүн Эрлик Эрстиин аатынан колхоз Чакырдаабы, Хайхасмытаабы уонна Хопторотоу учаастактара толордулар. Ыччат суоҺуну улаатыннарары республикатаабы куоталаһын усулуобуйатын кыстык адыс ытти түмүктүн, 94 килограмма ситиһэр онугар, хас бирдин ыччат суоҺу эбэхтэтиһэр Чакыр учаастага 94,2 килограмма уонна Соловьев отделениега 108,2 килограмма тиэрдиһэр толорору ситистилэр.

Кыстык адыс ытти түмүктүн бастык бороон көрөччүлэр, тупсүт ыччат суоҺуларан 100 бырыһыан тыһыанча итти туһунан, привези ылымга үрдүк көрдөрүүлэри ситистилэр. Кыһалар-тан бастыһартан-бастыһара бу бааһар: бир бороон орто улаатынны А. У. Собакина 121 килограмма, Е. Д. Никольева 109 килограмма, М. М. Егоров 114 килограмма, Ф. У. Собакина 112 килограмма, Т. В. Илларионова

108 килограмма, П. С. Софронев 108 килограмма, В. Я. Сергеева 97,2 килограмма, М. Н. Адамов 95 килограмма, Ф. Н. Григорьева 95 килограмма тиэрдиһэр, социалистическай куоталаһын инээнник инээнччилэринэн буолулар.

Республикатаабы куоталаһын усулуобуйатын ыччат суоҺуну көрөччүлэртэн адыс ий түмүктүн, 110 килограмма улаатынны-маһыны ситиһэр онугар, Т. В. Илларионова 127, А. У. Собакина 121, М. М. Егоров 114 уонна Е. Д. Никольева 109 килограмм улаатыннарарыны ситиһэр толортоотулар.

БАСТЫҢ ФЕРМАЛАР УОННА ЫАННЫКЫСТТАР

Үрүк илэ улаһыттарын социалистическай куоталаһылары үчүгүйдик тэрийбит уонна үүтү маһыны үрдэтигэ дыһалларын сөптөөхтүк олохтооту сирдэргэ эмиэ көрөхсөбиллэх көрдөрүү-лэр баар буолулар. Фермалар коллективтарын куоталаһылары кыстык сабаланыаһыттан тупсү ытти устата хас бирдин ынах-тарыттан ортотунан Эрлик Эрстиин аатынан колхозтан А. Т. Кузьмина старшайдаах «Юбилей-най» ферма коллектива 1435 килограмма, М. Н. Старостина старшайдаах Сэмэн сайылыгы ферматын коллектива 1316 килограмма, В. В. Тарабукина старшайдаах Чочууда ферматын коллектива 1260 килограмма, Ленин аатынан колхозтан А. С. Шестакова старшайдаах Куула ферматын коллектива 1035 килограмма уонна Х. С. Дьячкова старшайдаах Тонгүрөгөстөөх ферматын коллектива 1150 килограмма үүтү маһынар бастаатылар.

Кыстык көмүгэр социалистическай куоталаһын оройуоннаабы усулуобуйатын «Юбилейнай» ферма, Сэмэн сайылыгы уонна Чочууда фермаларын коллективтара толордулар. Үүтү маһыны үрдэтигэ республикатаабы куоталаһын усулуобуйатын бирдинилээн ымамыксыттаран В. К. Тарабукина, А. Т. Кузьмина уонна В. В. Сысолятина толорору ситистилэр. Оройуоннаабы куоталаһын усулуобуйатын, ити ааттаммыт ымамыксыттары таһынан, В. П. Дюдорова, А. Н. Пестерова толордулар.

СуоҺу иттиһити бу бастык улаһыттарын ситиһинлэрэ суоҺуттан бородууксуяны ымамыны үрдэтигэ биһиэхэ улахан кыһаларын өссө төгүл көрдө-

һуллэр. Сыл иккис аҥарыгар өл-лөһүтү, эбэх эмис эт иһин со-циалистическай куоталаһыны куоталаһыны тэһиттэн, бастыһар өссө инээнник тэһиттэн, ити ситиһинлэрин маһаһай онго-рон, хаһаан инээнччилэри бастыһар, хаһаан инээнччилэри бастыһар көккэлэригэр өрө тардан, сы-ла кыһалыаһыттан түмүктүү сөрүк тулар.

ТЭРЭЭНИН ҮЛЭ ИТЭБЭСТЭРЭ УОННА ТУҢАНЫЛЛЫБАТАХ НАХАХТАР

Үөһэ аҥылыһыт сорох ситиһин-лэр, баар кыһаларыттан кытта тэһнээт көрдөххө, өссө да кыһа-лар уонна бирдин хаһаайысты-баларынан ылаахха үлэ сорох көрүһнэригэр көрдөрүүлэригэр улаххы намыһахтар. Ымамыт социалистическай эбэхтэлиһти-бэлэри толорууну хааччыһыта тэрийэр үлэ кыһалыбатах өрүт-тэргэ үгүстэр. Туһааннаах улаһыт-тэртэн үлэ туругуу иһин эһнээ-тиннэни үрдэтигэ, көрдөрүү уонна контуруулу күүһүрүүгэ үлэ сир адыс эһнээ-дэхситик үчүгүйдик кыһаан тэһиллэбэт.

Социалистическай куоталаһын хаһаан арым үрдүк көрдөрүүлэри ситиһэр сирдэргэ эрэ балаҕаа тэ-риилэр, оттон хаһаан үлэ ордук кыһалыбат, намыһах көрдөрүү-лэх, хаһаан аһэр сирдэргэ куо-лутугар эрэ тариллэр, сороһор олох да кэригэ тэһиллэбэт. Ды-ла да иһин хаһаан аһэр хаһаа-йыстыбалар, бирдинилээн бири-гэдэлэр, фермалар куруутун хаһаан иһаллэр. Кыһаларга ба-йыларын кыһаларын муһутуордук туһаанна арым үрдүк көрдөрүү-лэри ситиһэр, бастыһарга тэһ-нээт иһин үчүгэй тэрэһинээх, дуулуурдаах үлэ ыттилыбат.

Үүтү маһынна үчүгэй көрдө-рүүлэр баар курдуктарын иһин, республикатаабы куоталаһын усулуобуйатын бир да хаһаа-йыстыба, бир да отделение, учаастак толорботулар. Тэрийэр үлэ баһаа суоҺуттан суоҺу ит-тинни уонна бородууксуяны ымамыны үрдэтигэ үлэлэригэр сорох хаһаайыстыбалар байла-рын кыһаларын ырааһынан ситэ туһамаһа, үгүс бөдөҕүтэ-тэри таһаардылар.

Карл Маркс аатынан колхоз, ааспыт кыстыкка төһө да ыраа-хаттардаабын үрдүнэн, тэрэһини үлэтигэ мөлтөтөн, баар кыһа-ларын толору туһамаһа, былаан-нарын уонна эбэхтэлиһтиһтигэ толорууга биллэр-көстөр үлэни ымаһаһа, хаһаан иһинтэн кы-һаан таһымба. Кыстык сабала-нарыттан төбүс ытти үүт вало-вой маһын былаанна 95,6 бы-

ОРОЙУОН ХАҢААЙЫСТЫБАЛАРЫН СУОҺУ ИИТИИТИГЭР 1973 СЫЛ

	Ынах сүөһү				Ол иһингэр ынах				Сылгы				Ол иһингэр биз				Ынах төрөтө		Ынах сүөһү олукта		Ол иһингэр ыһарай	
	былаан	туолла	%	1972 с. ±	былаан	туолла	%	1972 с. ±	былаан	туолла	%	1972 с. ±	былаан	туолла	%	1972 с. ±	1972 с.	1973 с.	1972 с.	1973 с.	1972 с.	1973 с.
Ленин	2510	2886	115,0	+35	1020	1035	101,5	+15	2670	3014	112,9	+344	1300	1392	107,1	+92	666	647	118	126	77	98
Э. Эрстииһи	4480	5683	126,9	+1203	1830	1836	100,3	+6	3030	3378	111,5	+348	1480	1546	104,4	+66	1397	1460	175	106	97	64
Калинин	1750	2027	115,8	+277	715	703	98,3	-12	880	1111	126,4	+231	430	460	107,0	+30	358	458	74	47	26	18
Карл Маркс	1700	2147	126,3	+447	690	697	101,0	+7	700	782	111,7	+82	330	312	94,6	-18	654	571	57	45	36	31
Субуруускай	7000	8210	117,3	+1210	2725	2434	89,3	-291	4050	4865	120,1	+815	2060	1987	96,5	-73	1774	1790	301	188	103	90
Ор. үрдүнэн	17440	20953	120,1	+3513	6980	6745	96,6	-235	11330	13150	116,1	+1820	5600	5697	101,7	+97	4849	4926	725	512	339	301

рышын, биридин ынахтан үүтү
ынахын соруларын 73 бырышын
толорон, ааспыт сылтаң биридин
ынахтан үүтү ынахын 155 ки-
лограммынан намтатта. Быыла сым-
ангарыгар үүт валовой ынахын
былаанын 91 бырышын толорон
ааспыт сылтаң 364 центнеринин
намтатта. Биридин ынахтан орто-
тунаан баара-суога 506 килограмм
үүтү мата. Государствова үүтү
атылаахын былаанын 87,8 бы-
рышын толордо. Ошон ааспыт
сыллаагар государствова 452
центнеринин абыях үүтү, 113
центнеринин абыях эти аты-
лаата. Түүлээх бултаахыннын сым-
ангардаах былаанын 43,1 быры-
шын толордо. Бу болхоокка үүтү
тонароога билигин 60,1 быры-
шынга эрэ тэгизээр. Үүт буюр-
ту буютуутуттан агардаа сым-
ангарыгар 1660 солкуобайдаах
пчоокко түстө. Билигин сапта-
рыллаахтаах ырах сыччах 50
бырышынга эрэ саптарынын
Бечат сөөнүттөн привени ылым-
га ылыммат эбөхөөтөлиститетин
да, куоталаахын усулуобуйатын да
ыраадынан толорбот.

Итинник итбастар үлэ сорох сүрүн көрүнүрүгөр атын да хабайыстыбаларга эмнэ салбаһан табыстылар. Быыл сыл бастагы агарыгар оройуон үрдүнэн 512 бөдөн ынах сүөһү, ол иһигэр 310 сана төрүөх, 189 сылгы туһата суох элээ. Ити түмүгөр 218 тонна эти сүтэрибит, бу оройуон сыл агарыгар туттарбыт этин 42,3 бырыһианыгар тэҥнээр. Сүөһү көннүүнэн олуту мунутуурдук аччатымга үгүс уураахтар ылымаллар, өлбөх көпсөтүнээр буолааллар да, ону өлөххө киллэринтэ миэстэрэ бары наадалаах дыһаллар ситэ олохтоомоттор.

Левин аатынан колхоз сүөһү туһата суох өлүүтүн ааспыт сымтан арыс төбөнөн элбэттэ, салгыларыгар саага төрүүх 15,1 бырыһиана өлө. Калинин аатынан колхоз сүөһү өлүүтүн амаа аччаппата, өссө бизр төбөнөн элбэттэ. Билигин кыстыгы түмүктээбит да кэнээ, сайманы ыйдарга киирэн да баран сүөһү өлүүтэ салбанан тахса турар. Ол курдук бэс ыйыгар өрөйүүн үрдүнэн 102 ынах сүөһү, 40-ча сыгы өлө.

Оройуон хаһаайсылталарыгар
бир бөдөн итэҕэһинэн үрдүк үүт
ини охсууу ситэтэ суох тэрил-
лэрэ уонна үүт хаачыстыбата
мөлтөбө буолаллар. Сыл агарын
түмүгүнэн оройуон үрдүнэн үүт
товарнаа 70,8 бырыһыанга та-
һаар. Бу кыра. Оттон сорох ха-
һаайсылталарга итиннэлэр бы-
дан таһаар. Холобур, Ленин
аатынан колхозка баара-ара 58,1,
Калинин аатынан колхозка 61
бырыһыаннарга таһаар. Ити
сүрүт биричиэнэтинэн искус-

твенный үүт онохулдубата, нийрэн район байнгынхан алатан тэрлэлдубата, нийрэнгай тух да кэомойа, хонтуруулга суох үүтү ийрэнди таахыриллара үөннэ үүнэ кэ узуот-оттуутунаа бастар молтох туруктаада буоллалар. Ийрэнди сурт — үүт товарнобан 85 бырыһылыга тирэди, өссө ийрэнди үрдэтине.

Үүт хаачыстыбата мөлдөдүтүн уюмга буюртуу буюлуутуттан ха-
аайыстыбалар элбик ночоокко
гүһүүлэрэ салынан бара гууар.
Хөлөбүр, сым агарын түмүгүнөн
Ленин аатынан колхоз 357,7
центнер үтү буюртуу оңорон,
11245 солкуобайдаах ночоокко
түтү. Ити курдук үт буюртуу
буюлуутуттан Калинин аатынан
колхоз 1449 солкуобайдаах. Бара
Маркс аатынан колхоз 1660 сол-
куобайдаах ночооту сүктүдэр.
Маянык быһыа агын да хааа-
йыстыбаларга эмиэ баалар. Ол
түмүтүр оройуон үрдүгүн сым
агарытар 531,8 центнер үт
буюртуу буюлаах 16751 солкуобай-
даах ночоот табыста.

Сайынчы мыйдарга үтү ма-
ныны үрдөтүнгө көтөрүлүүбүт ба-
чымынары ойнон, сир ахсын үчү-
гөй тэрээинингөх үлө кыяан
ымтыллабат. Сорох сирдөгү
ласныт сымаалар өсө тагынары
туууну табаардылар. Халбур,
бес мыйгар бирдин ынахтан мамы
Ленин аатынан колхоз 181
килограмм үтү маан ласын сыл-
ган 21 килограммынан, Карл
Маркс аатынан колхоз 173 кило-
грамм ыан 27 килограммынан,
совхоз 182 килограмм ыан 39
килограммынан пайгаттылар. Бу
наһа намынах кердөрүүдө Ити
барыта сайынчы камигэ үтү
мааныга үлөни мөлтөтүүдөн та-
быста. Билигин да үтүс сирдөгү
ынагы күнгө иккитэ эри жыл-
лар, эбни анылым үчүгөйдик
тэриллибэт. Сорох фермаларга,
бирдинилеи манымагыттарга
үрдөтүлүбөт өбөтүлөтүлүбөтүлөрү
ыланнарыгы, киенелер соци-
алистическай куоталабылларына
дыкнаахтик, кодууустөхтик тэ-
рийингө үрдүнөк сыбыанчабын
тхоратылла илк.

Пятилетка үнүс, бйнаарымлыах
смылн улахан эппиэттөөх сорук-
тарын бары өтүүнүн чыгэрээхтик
толорор иһин, сүл бастааы ага-
рыгэр ситиһинлэрбитин өссө чи-
гэтэр уонна таһаарымлыбыт итэ-
вэстэри соруууулаахтык тууратар
соруутаахпыт Маннаах бары ха-
һааймытыбалар салаааччылара,
партийнай, профсоюзнай, комсо-
мольскай тэрилталар, наһаилик-
тэр Советтара тарыһар, политиче-
скай-массабай үлэни, үлэһит-
тэр социалистическай куотала-
һымыларын күүһүрдөн ыһтар со-
руктаахтар.

БИҢИГИ ДОНДУБУТУГАР

Альвира ПОПОВА (снимокка) — Алтай сэтгэ тыһыынча механизатор дьахталларыттан биридестэрэ. Ааспыт сыл киини Павловскай оройуон «Комсомольская» совхозун бааһыналарыгар 9,5 тыһыынча центнер бурдуугу астапыта Ийэ дойду Альвираны Үлэ Кыһыл Знамята орденэнан наараадаһан, нөмбөйгөр ситиһитин үрдүктүк сыаналаабыта.

МОСКВА. Лихачев затынан автомашинан завод коллективта тыг хэһэймстыбатыгар грузовый автомашиналары өгөрөн биз-
ринигэ быйылгы сыл агардаах
былааны болдьобун иннинэ толор-
до. Былаанга эбии сүүһүнэн
грузовиктар атаарылыннылар.
СНИМОНКА: автомобиллар
атаары.

АХСЫС МОСКВАТААБЫ
КИНОФЕСТИВАЛЬ

МОСКВА (СЭТА). От майн 10 күнүүр, наана Москвагаагы аан бойдугаагы кинофестиваль ани-
лына. Фестиваль «Киноискус-
ство туменнэлэи аниа, нургут-
тар икки ардыларыгар эдэ
уонна дотордохуу аниа!» дии-
м бөөхүмүн барар-уонна кинигэ
№ бойдуар, кээкэ аан бойдугаа-
гы тэрилтэлэр, представителлэр
кытталла.

РСДРП И СЪЕЗД АҢЫЛЛЫБЫТА 70. СЫЛЫН КӨРСӨ

**РСДРП II съездин туһунан
делегаттар ахтыылара**

САГА ЖИННГЭ

РОДРИН Н. съеватор болом-
жонго шийдвэрлэхэд бари-
архататтар улахан полети-
ческой үлээн дөгүхуулла-
нар. ССКР РК бу бонну-
руска аналлах уурууар.
Лелин уоронд сайминларан-
га, социализмы уонна ком-
мунизмы тутууга ССКР пар-
тия исторической онытло,
аан дөгдутаар коммунист-
ческой уонна работай хам-
саадын /чир сомого, түм-
сүүдэрх буоларыа нийн би-
хити нөмөрбэт охуулууту;
промактердэллэһинга улахан
бонносто ууруулар.

«РСДРП II съезина туху-
ван ахтымапре диги наасел-
бай тирагчалан тахсабыт
кингэ бу улэи мытмыга
идеологическай кадрларга
улаханыык помоллоһуога.

Өсөө 1903 онд балагд
ийн бастаа агартар Вла
димир Ильич үүс бэйгэ б
лэр цөөнхүгэр алаан
«РСДРП II съезийн турууан
хэргээр» дээр үлэи суруй
бута. Кэсээр лан бастаа
1927-сэллэхх VI зеннхэй
хомуурунхууа бэцэтгэмм
та, алаан хас да тогул тэхс
бута. Отгон Социалистлар
гелору хомууругэр 8-с том бу
хэргээрнээ сайлавар.

Бу документаг В. И. Ленин съезд үлэтин туһунан диирин уонна толору анализга биэрэр, хайдыына сүүн ис хоһоонун арайар. Ити хайдыыны съезд бэлэм-кэннэ уонна съезд бара турдагына туолкайдык көстүбүтэ. «РСДРП II съездин туһунан нэһээн» өччөтөөдүтэ бөлөккө анализ сурулууба-таа, суругу Ленин бэйэтэ өлүс итэрэйэр аутас сороһик-тарыгар анализ суруйбута. Ленин нэһээннн аада өлөрөн Ленин уонна инни биир сааһаахтара мөһөһөнөктөрү утары өхсүбүүүлэрин өлүс сибэһэйдик, соторутаагыта буолбут собиэти курдук ой-дүүтүн.

Ленин-Большевиктар партия туһунан охсуһуулар. Партыя сааламына итиэннэ съезд да кэнниттэн салганын барыта. Съезд туһунан уоп-партыя кэнниттэн охсуһуу туһунан В. И. Ленин бэйэтэ «Биэр хардыы минки, минки хардыы кэнник» диэн историческай улаһыгар бэрэбэ.

Партия чинлэгчид буюу
партия тугуллауутун, партий-

ность уюна тарилингаэх
буулуу принциптэра хайм-
унага партия III съонигэр
эргэйдөөбүттэра уюна били-
инг ССКП гымтиалайбат тө-
рүтүсн буолчалар. Партия
туһунан марксистской-ленин-
ской үөрөх комитүтүн ССКП
коммунизмы тутууга салайар
оруудун одоохто кыаларэр.
ССКП коммунистической ту-
гуа бастаан ибэр кууһунэм
эргэ буолбонка, аан дойдут-
таары коммунистической хам-
саинны бэрэбиэркэлэмнэг бо-
лобуой итарзотунн биллэе.

«РСДРП II съезиде туһунаи ахтымлар» дигэн кинигеде Н. К. Крусевскан, Д. И. Уманов, ону тагга Ф. В. Леониев, М. И. Лидов, С. И. Гусев, А. В. Шотман, А. М. Степанов, С. И. Степанов, О. А. Пятицкая уонна Р. С. Землячка ахтымлара киирибиттэр. Кинилэр бары РСДРП II съезиде делегаттара уонну кыттаахх искровецтар, атыллык эттөөхх, ленинцевтар эттэлэр итинэн съезд кинигеттэн болуһеунустарынан заттамматтара.

Ахтычларга үгүстөрү ки-
нигэ бастаыа тахсымытыгар
1934 сыллаахха бөчүөттэм-
миттэрэ.

[illegible]

Ити тухуял кишиг автор-
дара бэрт итгэгшилээхтик
хэсгилээр, Бэлшенизм II
съезд хэмгэр үөсээбэрт эвбэх
бүрүобалааһинары нонгү
денизм элэжытн киэн тут-
тууаахтык надье кылы.
Съезд нэл эбдутаары ре-
люционнай хамсааһын төстү
эргиллиндээх нувуунаа буюу

(Вулиця 4 стр. кор).

ОТ БИЙЫН I КҮНҮНЭЭБИ ТУРУГУНАН КӨРДӨРҮҮЛЭРЭ

Сумы өдүүтэ		Ол ийнгэр кулуу		Эт онгохуута (центнер)				Үүт-валовой нама (центнер)				Биир фуражнай айнахтан маана (кг)				Үүтү государствога атылааһын (центнер)				Эти государствога атылааһын (центнер)			
1972 с.	1973 с.	1972 с.	1973 с.	салаанг-дэргэ билээн	туола	%	1972 с. +	салаанг-дэргэ билээн	туола	%	1972 с. +	салаанг-дэргэ билээн	туола	%	1972 с. +	салаанг-дэргэ билээн	туола	%	1972 с. +	салаанг-дэргэ билээн	туола	%	1972 с. +
52	45	2	—	1000	1034	103,4	+155	5586	5719	102,4	+230	711	679	95,5	-32	3145	3902	124,1	+757	540	848	157,0	+308
50	51	3	—	1600	1577	98,6	+245	10780	13640	126,5	+2865	760	898	118,2	+138	6720	10024	149,2	+3304	980	1506	153,7	+526
16	17	—	—	500	535	107,0	+165	2989	3309	110,7	+320	686	513	74,8	-173	1805	1924	106,6	+119	265	512	193,2	+247
17	16	—	—	500	304	60,8	-144	2989	2719	91,0	-270	710	506	71,3	-204	1860	1633	87,8	-227	265	271	102,3	+6
130	60	—	—	2200	2006	91,2	+307	12691	14101	111,1	+1410	686	747	108,9	+61	8820	10464	118,6	+1644	1500	2006	133,7	+506
274	189	5	—	5800	5456	94,1	+724	35035	39488	112,7	+4453	713	727	102,0	+14	22350	27947	125,0	+5597	3650	5157	141,3	+1507

